

Soạn văn 10:

Bài Cảm xúc mùa thu

Câu 1 (trang 147 sgk Ngữ Văn 10 Tập 1):

- Bài thơ có thể chia làm 2 phần

+ Phần 1 (4 câu đầu): miêu tả cảnh mùa thu

+ Phần 2 (4 câu thơ sau): cảm hứng của thi nhân khi cảnh thu về trên đất khách

Sở dĩ chia bài thơ thành hai phần như vậy bởi lẽ; Hai phần này có tính độc lập nhất định (4 câu đầu thiên về tả cảnh, 4 câu sau thiên về tả tình). Chính bởi lí do này nên dù đây là một bài thơ thất ngôn bát cú Đường luật nhưng ta vẫn có thể chia làm hai phần để phân tích, tìm hiểu.

Câu 2 (trang 147 sgk Ngữ Văn 10 Tập 1):

- Tầm nhìn từ bốn câu đầu đến bốn câu sau có sự thay đổi:

+ Bốn câu đầu: là không gian trong tầm nhìn xa (rừng phong), là cảnh thu “ngậm” (hàm) tình thu

+ Bốn câu sau: từ không gian xa rút về không gian cận kề (khóm cúc, con thuyền) để rồi sau đó thực cảnh nhập vào tâm cảnh.

- Lí giải sự thay đổi ấy: do sự thay đổi của thời gian nên tầm nhìn có sự thay đổi. chiều dần buông, tầm nhìn con người sẽ bị thu hẹp. Thêm vào đó, để phù hợp với tứ thơ lần từ cảnh đến tình thì không gian từ bao la, rộng lớn cũng rút về thành thứ không gian nội tâm.

Câu 3 (trang 147 sgk Ngữ Văn 10 Tập 1):

- Mối quan hệ giữa bốn câu đầu và bốn câu sau: cả hai cùng góp phần tạo nên một bức tranh mùa thu trầm hùng bi tráng, bốn câu thơ đầu miêu tả cảnh thu ở một không gian rộng, bốn câu sau là miêu tả cảnh thu ở một không gian hẹp. Nó cũng thể hiện mối quan hệ trong sự vận hành của tứ thơ là đi từ cảnh đến tình, cảnh khởi sinh tình và tình thấm sâu vào cảnh.

- Mọi quan hệ giữa toàn bài với nhan đề: Bài thơ có nhan đề là Thu hứng (cảm xúc mùa thu). Do đó toàn bộ bài thơ, từ hình ảnh đến câu chữ đều chuyên tải tình cảm của thi nhân trước cảnh sắc mùa thu. Bốn câu thơ đầu dù miêu tả cảnh thu nhưng hàm ẩn trong đó là nỗi u uất của lòng thi nhân, bốn câu sau tâm sự của thi nhân lại thấm đẫm vào cảnh, từ tình mà cảm cảnh tạo nên hai hình ảnh gợi buồn đến ám ảnh.

Luyện tập

Câu 1 (trang 147 sgk Ngữ Văn 10 Tập 1):

Bản dịch thơ cơ bản đã thể hiện được khá sắc sảo tinh thần của bài thơ. Bản dịch có thể coi là khá đạt. Song cũng có chỗ không sát thậm chí có phần khác hẳn so với bản phiên âm và dịch nghĩa. Ở câu đầu, bản dịch thơ chưa chuyển tải được ý nghĩa của từ “điều thương” – đây là một tính từ đã được động từ hóa (làm tiêu điều). Vì vậy ở trong bản phiên âm nó mang nghĩa rất mạnh – chỉ sự tàn phá khắc nghiệt của sương móc đối với rừng phong. Chữ “thảm” trong câu ba (bản dịch) chưa thật sát nghĩa. Đồng thời nó còn làm cho âm hưởng thơ trầm xuống. Câu 5, bản dịch bỏ mất chữ “lưỡng khai” – là một từ quan trọng của bản phiên âm – nhấn mạnh số lần lặp lại. Cũng vậy ở câu 6, chữ “cô” chưa dịch được làm cho câu thơ chưa thật sự thể hiện được nỗi lòng của kẻ li hương.

Câu 2 (trang 147 sgk Ngữ Văn 10 Tập 1):

Chữ “lệ” trong câu thơ thứ 5 có rất nhiều cách hiểu. Ta có thể hiểu là nước mắt hoa cúc nhưng trong nguyên tác chữ Hán hoa cúc nở hai lần, tác giả so sánh những cánh hoa cúc với những giọt nước mắt nên nói hoa cúc hai lần nhỏ lệ. Ta cũng có thể hiểu hai lần hoa cúc nở cũng là hai lần nhà thơ nhỏ lệ (nhà thơ đã xa quê hương hai năm)

Câu 3 (trang 147 sgk Ngữ Văn 10 Tập 1): Học thuộc bài thơ